

УДК 1:330

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2023.3.5>**Глушко Тетяна Петрівна**

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-8759-7975

«ГЛОБАЛЬНИЙ ЗАНЕПАД» ТА «НОВА КАРТА СВІТУ»: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Статтю присвячено міждисциплінарному філософсько-економічному дослідженню таких концептів сучасного соціально-філософського дискурсу як «глобальний занепад» (Н. Фергюсон) та «нова карта світу» (Д. Єрґін) у контексті впливу тих реалій, які вони описують, на поточну ситуацію в Україні та глобальну економічну повістку в цілому. У контекст дослідження вписано ключові деструктивні наслідки цих процесів, зокрема фіксацію зменшення кількості демократичних країн на світовій мапі та формування нових авторитарних економічних союзів, які становлять суттєву загрозу й формують перспективу принципово нової конфігурації на глобальній шахівниці. Особливу увагу приділено повномасштабному військовому конфлікту, який суттєво ускладнює поточну економічну ситуацію та спричиняє додаткові, катастрофічні для країни, соціально-економічні проблеми, які потребуватимуть швидкого інноваційного реагування. Тому **метою** пропонованого дослідження стало визначення перспектив та можливостей соціально-економічного розвитку сучасної України на найближчі десятиліття, зважаючи на військові дії на нашій території та процеси глобальної трансформації економічної політики в умовах наслідків екологічної та енергетичної криз й фіксації настання так званої «ери глобального кипіння», що актуалізувала потребу тотального реформатування стратегій розвитку сучасних економічних систем. **Проаналізовано** роль економічного націоналізму у контексті взаємодії із зазначеними ключовими феноменами. Окреслено практичну цінність екологізації економіки, зокрема вимог сталого розвитку та запропоновано стратегічне бачення щодо реструктуризації внутрішньої економічної політики України задля формування перспективи її майбутнього розвитку. У вимірі методологічної бази задіяно аналіз і синтез, а також діалектичний та герменевтичний методи. На рівні дослідницьких результатів запропоновано авторське бачення ключових векторів трансформації національної економіки у сфері структурних змін внутрішньої економічної політики держави в напрямі реалізації національних інтересів, таких як, зокрема, прискорена реіндустріалізація на основі принципів «зеленої економіки», інвестиційна підтримка інноваційних бізнес-проектів, впровадження інновацій у сфері боротьби з корупцією тощо.

Ключові слова: «глобальний занепад», «нова карта світу», соціальні інститути, геополітичні конфлікти, економічна стратегія, реіндустріалізація, економічна політика, сталий розвиток, економічний націоналізм, глобалізація.

Країни не мають друзів, лише інтереси.

Генрі Кіссінджер

Вступ. Поняття «глобальний занепад» введено у вжиток британським дослідником Н. Фергюсоном на початку другої декади поточного століття для аналізу деградації ключових капіталістичних інститутів – правових, фінансових та політичних – яка, у свою чергу, призводить до поступового занепаду західних демократій та суттєвого руйнування їхньої стабільності. Цей процес викликає сьогодні надзвичайне занепокоєння, адже, як зазначає сам автор терміну, «економічна стагнація може мати небезпечно динамічні політичні наслідки» [8, с. 26]. Дослідник також намагається виявити причини деформації колись доволі ефективних інститутів західної

демократії й віднайти можливі інструменти для виправлення ситуації.

Тим часом доволі показовим індикатором незворотності таких змін стають закономірні наслідки в глобальному масштабі. Зокрема, згідно звітів міжнародної правозахисної організації Freedom House, яка досліджує рівень демократичних свобод у різних країнах світу, з 2015 року зафіксовано поступове зменшення кількості демократичних країн на світовій мапі [див. 10], що, знову ж таки, є свідченням нереалізованості та неефективності демократичних процедур в соціальному управлінні. На сьогодні цей розрив між демократіями та автократіями продовжує зростати [див. 12] й набуває все більш загрозливих тенденцій.

Основною причиною «глобального занепаду», з точки зору Н. Фергюсона, стала жадібність еліт, які замістили концепт «спільного блага» благом індивідуальним та корпоративним й сформували невважену соціально-економічну політику, яка призвела до того, що «старше покоління живе за кошт молодих і ще ненароджених» [8, с. 131]. Така неефективна економічна політика цілком закономірно досить швидко розповсюдилася у глобальному масштабі й фактично спричинила руйнівні наслідки для самого життєвого порядку євроатлантичної цивілізації та її сателітів.

Поряд з цим, ще одним знаковим, на наш погляд, концептом сьогодення є термін «нова карта світу», що постав у якості наріжного елементу теорії сучасного американського економіста Д. Єрґіна, котрий аналізує геополітичні тенденції у сфері міжнародних відносин. Суттєва увага приділяється дослідником не лише екологічній кризі, кліматичним змінам та інноваціям в енергетичній сфері, а й геополітичним конфліктам, в тому числі військовим, які не менш суттєво впливають на глобальні економічні та політичні процеси.

Відповідно, **мета** цієї розвідки полягає у визначенні перспектив та можливостей нашої держави у сфері соціально-економічного поступу на найближчі десятиліття, зважаючи на процеси «глобального занепаду» та становлення «нової карти світу», а отже й принципово нової розстановки сил, що формується сьогодні на «глобальній шахівниці» (*термін З. Бжезінського*) [див. 1]. Синтез саме цих двох концептів дозволяє, на наш погляд, найбільш масштабно осмислити тенденції розвитку соціально-економічних процесів сучасного світу в цілому та перспективи українського суспільства зокрема.

Основними **завданнями** у контексті такої постановки питання стають пошуки оптимальних умов для ефективно трансформації економічної системи України задля збереження її самостійності й формування політичної та економічної суб'єктності у найближчому майбутньому.

У пропонованому аналітичному вимірі задіяно такі **методи дослідження** як аналіз та синтез, що використовуються для окреслення й деталізації сутнісних ознак та характеристик самих термінів «глобальний занепад» та «нова карта світу», а також діалектичний та герменевтичний методи – для визначення найбільш, на наш погляд, доступних для реалізації векторів соціально-економічного розвитку на найближчі декади в умовах нинішнього стану української держави та суспільства, що перебувають в ситуації військового конфлікту та повної невизначеності щодо стратегічних векторів та чітких економічних орієнтирів.

Результати дослідження. Філософський аналіз соціально-економічних процесів сучасності вимагає від нас врахування останніх тенденцій у розвитку глобальної економічної ситуації для визначення дієвих стратегій у сфері соціального управління. Саме філософія економіки, як складова сучасного соціально-філософського дискурсу та інструмент методологічної трансформації економіки й пошуку альтернативних сценаріїв господарського розвитку, забезпечує можливості для сутнісного аналізу актуальних соціально-економічних процесів [див. 2]. Власне окреслені нами у вступі ключові, з нашої точки зору, траєкторії вимагають відповідної аналітики щодо напрямів можливого стратегічного спрямування практичних зусиль як суспільних еліт, так й громадянського суспільства. Варто відзначити, що оригінальне видання дослідження Р. Фергюсона датується 2020 роком, тобто на той час війна в Україні вже являла собою досить довготривалий збройний конфлікт, але ще не перейшла у повномасштабну стадію. Відповідно сьогодні ми маємо зважати на суттєве погіршення ситуації та робити висновки й прогнози на основі новітніх даних, які демонструють появу суттєвих ускладнень як у площині військових дій, так й на рівні розвитку соціально-економічної політики держави та її наслідків.

Крім того, оформлення нових економічних союзів між тоталітарними країнами на кшталт Китаю, Ірану, Саудівської Аравії та Північної Кореї, які підтримують військову агресію з боку нашого східного сусіда й створюють умови для її продовження, свідчать, на наш погляд, не просто про втрату демократичними країнами ефективних внутрішніх інституцій, а й про суттєву загрозу з боку таких авторитарних конгломератів, до яких з часом можуть доєднатися й інші досить потужні в економічній сфері країни.

Цю точку зору підтверджують й шведські економісти, зокрема К. Нордстрем, наголошує, що «можна очікувати виникнення значної кількості політичних та ідеологічних «парасольок», які добровільно чи недобровільно об'єднують людей і нації в кластери» [6, с. 33]. Така політична боротьба та економічні війни на глобальному рівні свідчать, що «настала нова епоха боротьби великих держав і стратегічного суперництва» [4, с. 473–474], яка створює ситуацію глобального ідеологічного протистояння вже не окремих країн як то Китай та США, а формує умови для більш складних й загрозованих комбінацій у разі, якщо не буде знайдено ефективних механізмів вирішення цієї проблеми.

Другою суттєвою загрозою, яка ще більше загострює ситуацію, є потреба тотального реформатування глобальної економічної системи як такої. Адже остання якраз і є продуктом «глобального занепаду» й потребує перегляду соціально-економічних стратегій всередині самих розвинених країн, які сьогодні є фінансовими донорами України. В межах цих країн відповідні загрози й потреби усвідомлюються досить чітко, тому відповідні процеси на рівні соціально-економічних інновацій поступово впроваджуються – зокрема відбувається розвиток так званої зеленої енергетики, пошук альтернативних джерел її видобутку, як то використання проривних технологій у сфері очищення води; відмова від нафти, газу та вугілля у сфері енергетики; перехід на принципи «зеленої економіки» тощо. По суті, ми несподівано для себе опинилися в ситуації, коли «необхідно повністю перепланувати промислові й енергетичні системи в усьому світі» [6, с. 44], причому зробити це доведеться максимально ефективно та швидко.

Адже «швидкість інновацій прискорюється, почасти завдяки кліматичному порядку денному» [4, с. 456], й енергетичний перехід до вуглецевої нейтральності стає нагальною потребою сьогодення для усунення наслідків «global boiling era», тобто «ери глобального кипіння» [див. 9], яка вимагає термінового «технологічного стрибку» у розвитку засобів *екологізації економіки* та формування відповідних стратегічних союзів у сфері економічного партнерства, де «потрібно знайти нові актуальні форми співпраці, оскільки глобальна логіка дала тріщину» [6, с. 131]. Тому нам в межах країни доведеться не просто змінювати структуру економіки з сільськогосподарської на промислову, а впроваджувати інноваційні промислові виробництва, що спиратимуться на нові види енергетики й розвиватимуться в руслі «зеленої економіки».

Зокрема шведські дослідники К. Нордстрем та П. Шлінгман ведуть мову про так звану «потрійну кризу» 2022 року, маючи на увазі політично-правову кризу у сфері світового порядку, що порушений російською державою, донедавна актуальну епідеміологічну кризу та пандемію, а також екологічну кризу та зміну клімату [6, с. 26]. Таким чином, нагальна потреба зеленої «перебудови» глобальної економіки, а отже у найближчій перспективі й економічної карти світу в цілому, вимагає визначення ключових секторів «зеленої парадигми», які вже можуть бути реалізовані в сучасних українських умовах та створення практичних засад для їх імплементації. Активна робота над цією проблемою вже ведеться в Європі, свідченням чого є той факт, що «Європейський Союз очолив глобальні прагнення зробити водень альтернативним паливом, і водневі стратегії та ініціативи поширюються по цілому континенту» [4, с. 468].

Разом з тим, поряд з розвитком нової економічної карти світу, цілком закономірно формується й нова геополітична карта, в тому числі й зважаючи, що «світ став більш роздробленим після відродження націоналізму» [4, с. 453]. Так, згідно теорії ігор ми сьогодні перебуваємо в ситуації, коли «кожен грає проти всіх», тобто кожне суспільство, як суб'єкт соціально-економічної дії, переходить на рівень економічного націоналізму, як способу організації виробничих процесів та захисту своїх внутрішніх інтересів, і, відповідно, всі значимі рішення в економічній сфері приймаються виключно в інтересах тих, хто ці рішення ухвалює.

Економічний націоналізм та регіоналізація, як вже досить тривала фрагментація глобальної економічної системи, продовжують активно набрати обертів й підтримувати процес деглобалізації, коли економічні агенти скорочують міжнародні зв'язки з одночасним переорієнтуванням виробництва [див. 13], а «світ знову ділиться на менші світи, держава-нація тримає наш тил попри все» [6, с. 29]. Хоча якраз в умовах екологічної напруженості рафінований економічний націоналізм може виявитися не найоптимальнішим вибором, але, разом з тим, на наш погляд, саме ця концепція актуалізує сьогодні потребу переформатування глобальної економічної ідеології в цілому. Адже сьогодні ми дійсно зіштовхнулися з кліматичною загрозою планетарного масштабу, що спричинена виробничою діяльністю людини протягом останніх двох століть.

В умовах коли «відбувається глобальна трансформація» [11, с. 9], яка вимагає не просто креативного переосмислення соціально-економічних процесів, а їх реального синхронного перезавантаження як на рівні національних економічних культур, так й на рівні економічної карти світу в цілому, для України, яка за висловом Д. Єргіна «застрягла між Сходом і Заходом» [4, с. 115], ця ситуація виглядає ще більш загрозовою, оскільки у нас на разі немає ні фінансових, ні матеріальних умов для впровадження таких швидких трансформацій, зокрема для суттєвого скорочення споживання ресурсів та впровадження альтернативних джерел енергетики, тоді як в деяких стратегічних дослідженнях вже йдеться про потребу «збільшення податків та стягнення збору за діяльність, яка шкодить екології» [6, с. 44]. В Україні такий підхід теж з часом може стати ефективним, адже у сучасних умовах саме *енергетична та економічна незалежність* будь-якої країни є принциповим стратегічним безпековим елементом для збереження та відновлення виробничих потенціалів.

Важливу роль у процесі економічної модернізації країни відіграватимуть саме соціальні інститути та державні структури, здатні до ефективного регулювання економічних процесів. Так, з точки зору С. Корсунського, українського дослідника стратегій пост-воєнних відновлень «східних тигрів» в різні історичні періоди, суттєве значення для відновлення української економічної системи будуть мати управлінські компетентності урядовців, структурування важливих виробничих секторів та формування антикорупційної культури економічної поведінки, яка спиратиметься на відповідні цінності менталітету, а також принципове значення дослідник відводить потребі консолідації діяльності бізнесу та влади [див. 5].

Разом з тим, економічні наслідки російсько-української війни, що відбувається сьогодні в географічному центрі Європи та високий рівень невизначеності майбутнього розвитку подій створюють надпотужну турбулентність не тільки в самій Україні та східноєвропейському регіоні, а й у світі в цілому, спричиняючи руйнівний вплив на господарські системи країн, що розвиваються. Деформація структури економічних процесів в умовах війни створює внутрішній дисбаланс у сфері зайнятості та зовнішній – на рівні міжнародної логістики, тоді як руйнування критичної соціальної інфраструктури вимагає кардинальних змін в економічній політиці держави та відповідного переосмислення її пріоритетів.

В основі своєї економіка постає, на нашу думку, як система соціально-господарських цінностей, настанов та переконань, а надійні соціальні інститути та розгалужена економічна інфраструктура є основою її стабільності. Мірою ж ефективності економіки є продуктивність її виробничого сектору, який забезпечує реальне, а не номінальне, зростання ВВП на душу населення. Адже за Е. Райнертом, багатство країни безпосередньо залежить від того, що вона виробляє [див. 7]. Радикальне ж відставання за масштабами зростання від західних сусідів є наслідком досить низького рівня технологічного розвитку нашого суспільства та недостатності його економічної складності у сфері індустріального розвитку, що вимагає термінового визначення спеціалізації українського соціуму в масштабах сучасного глобального споживчого ринку й акумуляції зусиль на розвиток відповідних соціально-господарських секторів.

Актуальна перебудова економіки країни, яка перебуває в умовах війни, одночасно потребує як забезпечення фундаментальної військової інфраструктури та виробничих потенціалів, так й максимально швидкого оновлення та впровадження інноваційних технологій у сфері бізнесу та соціальних індустрій, оскільки сьогодні ми «маємо екзистенційну загрозу, однак водночас

вона є справжньою золотою жилою можливостей для всіх підприємців світу» [6, с. 45], а інститути суспільства, яке прагне ефективного економічного розвитку, все таки мають сприяти «нагромадженню капіталу, інвестиціям та інноваціям» [8, с. 39]. Таким чином, екологічні наративи та інвестування бізнес-стратегій сталого розвитку в економіці стають ключовою потребою глобальної світ-системи і єдиним надійним джерелом майбутнього економічного розвитку як такого.

Як бачимо, ефективність економічних процесів в державі багато в чому залежить від таких чинників як продумана структура виробництва, тобто наявність розгалуженого реального виробничого сектору, якісна системна стратегія щодо виходу з економічної кризи та міра ефективності імплементації останньої в соціально-культурному середовищі. Тому варто враховувати, що для забезпечення продуктивності процесів післявоєнної відбудови необхідно «визначити оптимальну послідовність дій... синхронізувати масштабні проєкти відбудови, оптимально розподілити ресурси» [5, с. 15], адже без чітко визначеної та продуманої економічної стратегії ніякий ефективний розвиток неможливий, а особливо в умовах глобальних трансформацій.

Національна безпека значною мірою запроваджується саме економічними засобами та стратегічним плануванням, тому *національні економічні інтереси сучасної України* потребують системного перегляду міжнародної економічної політики та актуалізації, нарешті, такої економічної аксіології як активна боротьба з корупційними процесами, створення продуманої програми соціально-економічного розвитку з урахуванням потреб *нового формату індустріалізації* та створення умов для розвитку підприємницького потенціалу країни, підвищення ефективності її соціально-економічного менеджменту. Разом з тим, не варто забувати, що військові дії є досить прибутковим видом соціальної деструкції для зовнішніх гравців, адже «війна ставала дедалі прибутковішою справою, відколи віги зробили ставку на світове панування у сфері торгівлі» [8, с. 37], що теж вимагає від нас відповідних висновків.

У контексті пост-воєнних очікувань щодо відновлення інфраструктури, варто також зважати, що інвестування для наших міжнародних партнерів є прибутковим бізнесом, а не благодійністю. Відповідно, будь-яка інвестиційна активність передбачає суттєву прибутковість у короткостроковій або довгостроковій перспективі. Інвестори надають свої кошти виключно під прибуткові проєкти, тому сподівання українського суспільства на активні інвестиційні вкладення іноземних партнерів є в цьому відношенні достатньо безпідставними в умовах, коли ми не зможемо сформувати привабливий для реальних інвестицій економічний клімат з характерним для цього запуском відповідних інноваційних виробничих потужностей та розвитком реального сектору економіки, що вимагатиме від нас суттєвого перегляду ціннісної складової економічного світогляду.

Адже саме аксіологічна основа соціально-економічних програм та ціннісні орієнтації влади й суспільної еліти є тим ключовим критерієм, що здатен сформувати такий важливий вид соціального капіталу як довіра. Сьогодні ж довіра до уряду країни досить низька як всередині країни, так й за її межами. У такий спосіб, очікування економістами «інвестиційного буму» після завершення війни як своєрідного «атрибуту» післявоєнного часу свідчить, що стратегічні уроки з процесів, що відбувалися протягом останніх тридцяти років, досі не винесено.

Пергаментна кредитна заборгованість країни протягом років незалежності та геометричне зростання прогресії позик під час повномасштабної війни так й не сформували в економічній свідомості українців розуміння причин та наслідків бідності нашої країни. Освітній дискурс української економічної школи чомусь не формує розуміння того факту, що успішна та стабільна імплементація постіндустріальної, тобто фінансово орієнтованої, економіки можлива лише в країнах з надійною індустріальною інфраструктурою, яка «виробляє» прибуток та фінансову ренту. В Україні ж умови для вироблення та концентрації капіталу не сформовані, що пов'язано як з рівнем розвитку економічної культури суспільства в цілому, так й з неефективною правовою інфраструктурою, політичною нестабільністю та постійним відтоком капіталу [див. 3].

Основні принципи інноваційної трансформації соціально-економічного середовища мають бути, на наш погляд, зорієнтовані й на переформатування практик імплементації концепту «економічна людина», яка у новітніх умовах має стати економічно відповідальним громадянином, який аксіологічно трансформує настанови своєї господарської поведінки у напрямі максимального збереження природного середовища, використання натуральних ресурсів у сфері енергетики (повітря, вода, сонячна енергія тощо) та створення інноваційних соціально-економічних ландшафтів. Вирішення такої комплексної та багаторівневої задачі, з одного боку, сприятиме подоланню економічної депресії, в якій опинилося сучасне українське суспільство в реаліях тривалої війни, а з іншого – потребуватиме оновлення та максимального залучення державних інститутів для впровадження дійсно конструктивних змін у повсякденні соціально-економічні процеси.

Висновки. Отже, забезпечення оптимальних умов для ефективного розвитку економічної політики України, на нашу думку, передбачає суттєві структурні зміни, які зможуть сприяти здійсненню своєрідного квантового стрибка в економічному розвитку та подальшому зростанні. А саме йдеться про застосування нелінійного креативного економічного мислення у сфері позиціонування індустрій, що передбачає критичний аналіз економічних концепцій та теорій в умовах глобальної кризи й соціальної турбулентності. Для забезпечення економічного майбутнього українського суспільства, зокрема у сфері пошуку стратегічних переваг, важливим є розвиток інноваційних галузей виробництва, ефективного використання ресурсів та забезпечення повної зайнятості суспільства після війни. Суттєве значення матиме прискорена реіндустріалізація на основі принципів «зеленої економіки», зокрема розвиток інновацій у сфері енергетики, а також інвестиційна підтримка інноваційних секторів економіки та відповідних бізнес-проектів, впровадження інновацій у сфері боротьби з корупцією, розвиток людського та соціального капіталів, тобто продуманий стратегічний підхід до розвитку національної економічної системи, її гармонійний синтез з глобальною економічною повісткою сьогодення та забезпечення відповідних системних зрушень у сучасній економічній політиці держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бжезінський З. Велика шахівниця / пер. з англ. О. Фешовець. Харків : Фабула, 2019. 288 с.
2. Глушко Т. П. Філософія економіки як основа формування стратегій соціального управління. Мультиверсум. Філософський альманах / гол. ред. В.В. Лях. Вип. 47. К. : Український центр духовної культури, 2005. С.184–192.
3. Де Сото Е. Загадка капіталу. Чому капіталізм перемагає на Заході і ніде більше / пер. з англ. М. Климчук. К. : Наш Формат, 2017. 232 с.
4. Єрґін Д. Нова карта світу. Енергетика, клімат, конфлікти / пер. з англ. Остап Гладкий. Київ : Лабораторія, 2022. 488 с.
5. Корсунський С. Як нації відновлюються: досвід Східної Азії. Харків : Віват, 2023. 192 с.
6. Нордстрем К., Шлінґман П. Імпульс. Від криз до можливостей. К. : Українська асоціація Римського клубу, 2023. 140 с.
7. Райнерт Е. Як багаті країни стали багатими.... І чому бідні залишаються бідними / пер. з англ. Я. Сінайко; за наук.ред. В. Галасюка. К. : Саміт-Книга, 2019. 416 с.
8. Ферґюсон Н. Глобальний занепад. Як помирають інститути та економіки / пер. з англ. Катерина Діса. Київ : Наш Формат, 2020. 144 с.
9. Griffin W. Climate Change: The era of global warming has ended; the era of global boiling has arrived. Independently published, 2023. 73 p.
10. Habdank-Kończowska S. Nations in Transit 2015: Democracy on the Defensive in Europe and Eurasia, 2015. https://freedomhouse.org/sites/default/files/2020-02/FH_NIT2015_06.06.15_FINAL.pdf
11. Montuori A., Donnelly G. Why creative futures? The Routledge Handbook for Creative Futures, 2022. P. 9–18. https://www.academia.edu/98954068/Why_Creative_Futures?email_work_card=title
12. Smeltzer M., Karppi A. In Europe and Eurasia, the Democracy-Autocracy Gap is Widening, 2023. <https://freedomhouse.org/article/europe-and-eurasia-democracy-autocracy-gap-widening>

13. Yücesan, E. Deglobalization. In: Competitive Supply Chains. A Value-Based Management Perspective. Palgrave Macmillan, 2023. P. 195–206. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19975-2_9

REFERENCES

1. Bzhezynskyi Z. (2019) Velyka shakhivnytsia [The Grand Chessboard]. Kharkiv : Fabula [in Ukrainian].
2. Hlushko T. (2005) Filosofii ekonomiky yak osnova formuvannia stratehii sotsialnoho upravlinnia [Philosophy of Economy as Basis for Strategies of Social Management Shaping]. *Multyversum. Filosofskyi almanakh*. Vol. 47. Kyiv : Ukrainskyi tsentr dukhovnoi kultury [in Ukrainian].
3. De Soto E. (2017) Zahadka kapitalu. Chomu kapitalizm peremahaie na Zakhodi i nide bilshe. [The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else]. Kyiv : Nash Format [in Ukrainian].
4. Yerhin D. (2022) Nova karta svitu. Enerhetyka, klimat, konflikty [The New Map: Energy, Climate, and the Clash of Nations]. Kyiv : Laboratoriia [in Ukrainian].
5. Korsunskyi S. (2023). Yak natsii vidnovliuutsia: dosvid Skhidnoi Azii [How nations recover: the experience of East Asia]. Kharkiv : Vivat [in Ukrainian].
6. Nordstrom K., Schlingmann P. (2023) Impuls. Vid kryz do mozhlyvostei. [Momentum – From Crises to Opportunity] Kyiv: Ukrainska asotsiatsiia Rymskoho klubu [in Ukrainian].
7. Reinert E. (2019) Yak bahati krainy staly bahatymy... I chomu bidni zalyshaiutsia bidnymy [How Rich Countries Got Rich... and Why Poor Countries Stay Poor]. Kyiv: Samit-Knyha [in Ukrainian].
8. Ferguson N. (2020) Hlobalnyi zanepad. Yak pomyraiuu instytuty ta ekonomiky [The Great Degeneration: How Institutions Decay and Economies Die]. Kyiv : Nash Format [in Ukrainian].
9. Griffin W. (2023) Climate Change: The era of global warming has ended; the era of global boiling has arrived. Independently published [in English].
10. Habdank-Kończowska S. (2015) Nations in Transit 2015: Democracy on the Defensive in Europe and Eurasia [in English]. https://freedomhouse.org/sites/default/files/2020-02/FH_NIT2015_06.06.15_FINAL.pdf
11. Montuori A., Donnelly G. (2022) Why creative futures? The Routledge Handbook for Creative Futures [in English]. https://www.academia.edu/98954068/Why_Creative_Futures?email_work_card=title
12. Smeltzer M., Karppi A. (2023) In Europe and Eurasia, the Democracy-Autocracy Gap is Widening [in English]. <https://freedomhouse.org/article/europe-and-eurasia-democracy-autocracy-gap-widening>
13. Yücesan, E. (2023). Deglobalization. In: Competitive Supply Chains. A Value-Based Management Perspective. Palgrave Macmillan [in English]. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19975-2_9

Hlushko Tetiana Petrivna

Doctor of Philosophical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Philosophy
Dragomanov Ukrainian State University
9, Pyrohova str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8759-7975

THE «GREAT DEGENERATION» AND «THE NEW MAP»: SOCIO-ECONOMIC PROSPECTS FOR UKRAINE

The article deals with transdisciplinary philosophical-economic research of such contemporary socio-philosophical discourse concepts as «the great degeneration» (N. Ferguson) and «the new map» (D. Yerhin) in the context of impact the reality they describe on the current situation in Ukraine and global economic agenda. The key destructive consequences of these processes are included in the perspective of the research, in particular, the decreasing democratic countries on the world map, creation new autocratic economic unions, that represent significant threat and generate the prospects of fundamentally new configurations on global chessboard. Special attention is given to full-scale

russian invasion, that significantly complicates the current economic situation and causes additional, catastrophic for our country, socio-economic effects, that will require a rapid innovative reaction. Therefore, the purpose of the suggested study is to identify modern Ukrainian prospects in socio-economic development opportunities for the coming decades, considering warfare on our territory and the processes global transformation of economic policy in conditions of ecological and energy crisis consequences as well as the documented launch of the so-called «global boiling era», that has actualized the need for total reformatting of development strategies for contemporary economic systems. The role of economic nationalism is analyzed in the cooperation framework with mentioned key phenomena. The socio-practical value of economic environmentalization is outlined, for instance, the requirements of sustainable development and strategic vision for Ukrainian domestic economic policy restructuring to shape the prospects for its possible future development. At the dimension of methodological framework involves analysis and synthesis, as well as dialectical and hermeneutical methods. At the level of research results, the author's vision of the key vectors for national economy transformation are proposed structural changes in internal state economic policy directed to national economic interest's implementation, including, in particular, expedited re-industrialization based on the principles of «green economy», investment support for innovative business-projects, implementation of innovations in the field of corruption prevention etc.

Key words: *«the great degeneration», «the new map», social institutes, geopolitical conflicts, economic strategy, re-industrialization, economic policy, sustainable development, economic nationalism, globalization.*